

TÖRTÉNELEM

Középszintű érettségi mintafeladat

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2015

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

Kérjük, hogy a dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint.

1. Jó válasz	✓ + műveleti vagy tartalmi elem megjelölése
2. Hiány(osság)	√√
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	/
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	_____
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	=====
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	-----
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- a kis és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- az igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- a tagadószó egybeírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, **a jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot.**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó részpontszámokat is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont jár;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont jár.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „pl.”-al kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható. Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad. A kerettantervekben szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak pontos helyesírással értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az Összesen rovatba, majd megismételve az I. Elért pontszám egész számra kerekítve rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az Összesen rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az I. Elért pontszám az egész számra kerekítve rovatba.

A javítókulcstól csak különösen indokolt esetben lehet eltérni.

Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **két** feladat értékelhető:

- egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat és
- egy, a **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók hibás feladatválasztása esetén:

Ha a tanuló helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor azt a feladatát kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a kevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri.

Ha a tanuló kettőnél több feladatba is belekezd, de nem jelöli egyértelműen a választását, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni: vagy 13. és 16. vagy 14. és 15.

2. A feladatok értékelése

A feladatok értékelésében a következő szempontok a meghatározók:

- a) feladatmegértés,
- b) a követelményeknek (kompetenciák, tartalmak, kifejtettség) való megfelelés.

A szöveges feladatok értékelése a javítókulcs felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?

- A tématarítás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A művelési sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a feladatmegértésre adható 2 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot, azaz van-e legalább egy jó megállapítása az adott kérdéstről. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

b) A tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, ismeretszerzés, a források használata stb.) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket és a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket az adott szempont kezdőbetűjével jelöltük:

Szempont	Jel	A tartalmi elem jelölése
Ismeretszerzés, a források használata	F	F1., F2., F3. stb.
Kommunikáció és a szaknyelv alkalmazása	K	K1., K2., K3. stb.
Tájékozódás térben és időben	T	T1., T2., T3. stb.
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E	E1., E2., E3. stb.

Szoros összefüggés van az értékelési szempontok között, a műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők. Az értékelési útmutató tartalmazza a művelési elemeket, de pontszám nem rendelődik hozzá. Egy tartalmi elem két részből tevődik össze: a rögzítésből és a következtetésből/megállapításból.

Általános szabályként az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni:

Egy-egy szempontelemhez/kompetenciához egy vagy több tartalmi elem is tartozhat. A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. Természetesen a tartalmi válaszlemezknél – különösképpen a felsorolásoknál és a következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amelyet a javítókulcs tartalmaz. A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más, jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

Az értékelés pontozása a **rövid esszé** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T (tér és idő)	2 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános és konkrét fogalmak) K2. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	4 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. 1 rögzítés + 2 megállapítás	3 pont
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. 1 rögzítés + 2 megállapítás E2. 1 rögzítés + 2 megállapítás	6 pont
Összesen		17 pont

Az értékelés pontozása a **hosszú esszé** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T1. (idő) T2. (tér)	4 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános fogalmak) K2. (konkrét fogalmak) K3. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	6 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. 1 rögzítés + 2 megállapítás F2. 1 rögzítés + 2 megállapítás F3. 1 rögzítés + 2 megállapítás	9 pont
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. 1 rögzítés + 2 megállapítás E2. 1 rögzítés + 2 megállapítás E3. 1 rögzítés + 2 megállapítás E4. 1 rögzítés + 2 megállapítás	12 pont
Összesen		33 pont

A „Tartalmi elemek” (F1., F2., F3., K1., K2. stb.) pontozása

Pont akkor adható, ha a válasz helyes adatot tartalmaz, az elemzés hivatkozik a forrásokra (a szerzőre, a szándékokra, a körülményekre stb.), valamint jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említi az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyisége(ke)t.

Nem adható pont, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

A javítás folyamán a javító tanár a jó válaszok megjelölése (✓) mellett jelzi azt is a sor szélén, hogy mely szempont szerinti megoldáselemet értékelte: a szempont kezdőbetűje megszámozva szerepel (pl. F1., F2., F3. vagy K1., K2. stb.). Az értékelési útmutatóban be kell karikázni a megfelelő pontszámot.

Az esszénél a következőképpen kell eljárni ilyen esetben: E1. 1 rögzítés + 2 megállapítás

- Ha 1 rögzítés **vagy** 1 megállapítás történik, a jelölés: E
- Ha 1 rögzítés és 1 megállapítás történik, a jelölés: E1.
- Ha 1 rögzítés és 2 megállapítás történik, a jelölés: (E1.)

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és a következtetéseknél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amelyet a javítókulcs tartalmaz. A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél elválasztva több válaszlehetőség is szerepel (/), mindez nem zárja ki, hogy más, jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és az a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2-3 sort, a hosszú feladatoknál kb. 4-5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot!
7. Számítsa ki a két esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. feladat: A görög-római vallás. (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

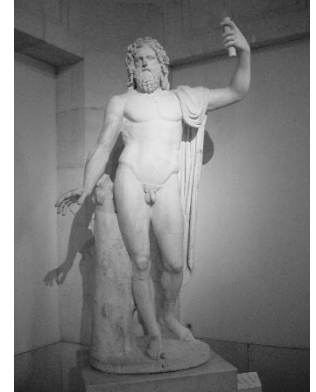
a) 3.

b) 6.

c)-e) Janus: 1., 4., 8.

f)-h) 2., 5., 7.

2. feladat: A középkori hűbériség. (Soranként 1 pont, összesen 2 pont.)

Pont csak akkor adható, ha a hibás elem javítása is megfelelő.

A megtalált hiba	A hibás elem javítása
majorság	hűbérúr
művelésre	tulajdonába

3. feladat: I. Károly uralkodása. (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) A jobb oldali sereg vezérének a sisakján korona látható **vagy** pajzsán a királyi címer látható **vagy** a(z) (elesett) zászlótartójuk kezében a királyi címerrel ékesített zászlót láthatunk.

Minden, tartalmilag helyes válasz elfogadható.

b)

Bal oldali hadsereg:

könnyűpáncélos lovasság

nehézpáncélos lovasság

könnyűlovas huszárok

Jobb oldali hadsereg:

könnyűpáncélos lovasság

nehézpáncélos lovasság

könnyűlovas huszárok

c) 1308-1342. *(Pont csak akkor adható, ha mindkét adat helyes.)*

d) A királyi hadsereg vereségre áll a támadókkal szemben, amikor a kassai polgárok beavatkoznak a csatába, és megfordítják az ütközet kimenetelét. *(Elemenként 0,5-0,5 pont adható. Tartalmukban hasonló megfogalmazások is elfogadhatók.)*

4. feladat: Céh és manufaktúra. (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

céh: 6., 9.

manufaktúra: 1., 2., 3., 4., 7., 8.

5. feladat: A Rákóczi-szabadságharc. (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) Habsburgok/Habsburg Birodalom/labancok

b) szabad nádorválasztás; a királyválasztás joga; az ellenállás joga; a szabad vallásgyakorlás joga (bármelyik válaszelem megadása önmagában elegendő)

Minden, tartalmilag helyes válasz elfogadható.

c) jobbágyságot

d) 1703-ról

6. feladat: Szövetségi rendszerek. (Soronként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) Nagy-Britannia/Anglia/Angol Királyság és Franciaország/Francia Köztársaság

b) 1904/1907; antant/entente cordiale

c) Német Császárság és Osztrák–Magyar Monarchia

d) villámháborús terv/villámháború/Schlieffen-terv/ esetleg blitzkrieg

7. feladat: Kossuth Lajos reformprogramja. (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)a) liberalizmus és nacionalizmus *(Csak mindkét elem aláhúzása esetén adható 1 pont.)*b) „...magyar nemesek és arisztokraták vagyunk...” *(Csak mindkét elem helyes megfejtése esetén adható 1 pont.)*

c) Pl.: adómentesség; bírósági ítélet nélkül le nem tartóztatható; csak az uralkodó gyakorol felettük hatalmat (bármelyik válaszelem megadása 1 pontot ér; bármelyik két válaszelem megadása elegendő)

Minden, tartalmilag helyes válasz elfogadható.

d) cenzúra

8. feladat: A náciizmus és a sport. (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

Állítások	Igaz	Hamis
a) A berlini olimpia idején Adolf Hitler volt Németország köztársasági elnöke.		X
b) A német versenyző náci köszöntéssel tiszteleg a dobogón.	X	
c) A modern kori olimpiai mozgalom szívesen vette a politikai nézetek megjelenését a sportversenyeken.		X
d) Jesse Owens győzelmét a náci propaganda a fajelmélet igazolására használhatta fel.		X

9. feladat: A Horthy-korszak ideológiája. (Elemenként 1 pont, összesen 7 pont.)a): aláhúzásb): bekarikázás*Égi törvény zúgja, bongja**Ezredévünk szent jogát;**Megüzenjük Trianonba:**Eddig túrtünk, - nem tovább!**Ős földünkért, ős fajunkért**Van még vérünk, van tüzünk,**Ez az ország, ez az égbolt**Ezer évig a miénk volt**És miénk lesz – esküszünk!**Lélekrontó árvaságban**A remény is gyászba hal;**Megmohácsolt bús hazádban**Mire vársz még, rabmagyar?**Itt a bú már dacra csordul**Kardelen jár s késhegyen, -**Esküszónkat Trianonba**Már az ég is zúgja-bongja**S visszazeng rá: úgy legyen!*

c) A mohácsi vést/a mohácsi csatavesztést

d) 1920–1526 = 394 év

e) A magyarság „rabságát” = elveszett állami szuverenitásának egy része VAGY

„lélekrontó árvaság” = a katonai áldozatok nagy száma (*Tartalmilag hasonló válaszok is elfogadhatók.*)f) A fegyveres revízió szembeállítja Magyarországot a szomszédos (utód)államokkal *vagy* a fegyveres revízió háborús konfliktushoz vezet(het)ett.g) A fegyveres visszaszerzés, háború áldozatokat követel *vagy* a fegyveres revízió szembeállítja a (határon kívüli és belüli) magyarságot a szomszédos nemzetekkel. (*Tartalmilag hasonló válaszok is elfogadhatók.*)

10. feladat: A hidegháború. (Páronként 1 pont, összesen 4 pont.)

	berlini fal	világúr	autó	család
A nyugati világra jellemző	a) 1.	b) 4.	c) 6.	d) 8.
Kelet-Európára jellemző	2.	3.	5.	7.

11. feladat: A Kádár-korszak gazdasága. (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) politikai
- b) stagnáltak
- c) tervutasításos
- d) adósságcsapdába

12. feladat: Munkaügyi ismeretek. (Soranként 1 pont, összesen 4 pont.)

Meghatározás	Számjel
a) Magyarországon a vállalkozási tevékenységet folytató magánszemélyek, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságok és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok részére a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által kiadott azonosító.	2.
b) Igazolt jövedelem: szabadon (azaz az adók és járulékok levonása után) elkölthető pénzösszeg, melyet a magánszemély bankszámlájára vagy készpénzben havi rendszerességgel kap.	4., 5., 6.

- c) személyi jövedelemadó
- d) A)

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**13. Luther Márton és a reformáció.** (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó válasza feltárja Luther Márton legfőbb hitelveit és hatását az európai gondolkodásra.	0–2		
	A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal (pl. Luther a katolikus hit megújításáért lépett fel, a reformáció a despotikus – pápai és császári – hatalommal szemben is fellépett).	0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és tesz egy-egy helyes megállapítást a reformáció térbeli és időbeli helyének jelentőségére vonatkozóan.	0–2		

	<p>T.1. Rögzíti, hogy a reformáció a XVI. század elején (1517) bontakozott ki.</p> <p>T.2. Rögzíti a téma valamely térbeli vonatkozását (pl. Német-római Birodalom, Róma).</p>	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános , illetve konkrét fogalmakat.	0–4		
	K.1. Szakszerűen használja az alábbi általános és konkrét történelmi fogalmakat: vallás, egyház, Biblia, katolikus egyház, reformáció, protestáns, evangélikus, református stb.	0	1	2
	K.2. A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–3		
	F.1. Rögzíti Luther legfőbb törekvését (bűnt egyedül Isten bocsáthat meg stb.), és ebből megállapítja , hogy fellépése a búcsúcédulák ellen irányult; a katolikus egyházzal, a pápai hatalommal szemben lépett fel <i>vagy</i> ezért hangsúlyozta a gondolkodást, az egyszerű hívők elnyomása (és a dogmák) helyett a meggyőzést.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja a reformáció alapgondolatait és Luther fellépésének, rendkívüli hatásának az okait.	0–6		
	E.1. Rögzíti , hogy Luther szerint a Biblia hordozza az isteni kinyilatkoztatást, és megállapítja , hogy ezzel elutasította az egyház közvetítő szerepét; ezért hirdette meg az egyházi birtokok világi kézbe adását (szekularizáció).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E.2. Rögzíti , hogy Luther fellépése az egyházzal szembeni, szabadabb gondolkodást is eredményezte, és megállapítja , hogy szorgalmazta az anyanyelvű prédikációt, lefordította a Bibliát <i>vagy</i> gondolatai az éppen megszülető nyomtatás miatt gyorsan és széles körben terjedtek <i>vagy</i> ezért támogatta a cölibátus, a szerzetesség, a katolikus ceremóniák eltörlését.	Rögzít		
		0	1	
	Megállapít			
	0	1	2	
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				
17				

14. Az első világháború hátországa. (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó elsősorban az első világháború hátországra gyakorolt hatásait elemzi . A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal (pl. a hosszan elhúzódó állóháború a hátország gazdasági kimerüléséhez vezetett).	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és teszt egy-egy helyes megállapítást az első világháború végének térbeli és időbeli jelentőségére vonatkoztatva. T.1. Rögzíti , hogy az első világháború 1914 és 1918 között zajlott. T.2. Rögzíti , hogy először Oroszország hátországa merült ki, majd a központi hatalmak államaié is.	0–2		
		0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános , illetve konkrét fogalmakat. K.1. Szakszerűen használja az alábbi általános és konkrét történelmi fogalmakat: háború, állóháború/állásháború, frontvonal, antant, központi hatalmak, hátország, bolsevik stb. K.2. A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–4		
		0	1	2
		0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. F.1. Felismeri , hogy a háború hatalmas ember- és anyagi áldozatokkal járt, és megállapítja , hogy a kezdeti lelkesedés után a tömegek elégedetlensége egyre nagyobb lett <i>vagy</i> rögzíti , hogy a frontvonal és a hátország egyként megszenvedte a háborút, és megállapítja , hogy ezért forradalmi helyzet alakult ki a fronton és a hátországban egyaránt.	0–3		
		Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja a háború elhúzódásának az okait és azok következményeit. E.1. Rögzíti , hogy az állóháború azokat az országokat merítette ki hamarabb, amelyeknek a gazdasága fejletlenebb volt, és megállapítja , hogy ezért merült ki hamarabb Oroszország és később az Osztrák–Magyar Monarchia, ahol forradalmak robbantak ki. E.2. Felismeri , hogy a központi hatalmak, elsősorban Németország gazdasága számára az elhúzódó háború a hátország összeomlásához vezetett, és megállapítja , hogy ezért Németország kapitulációja elkerülhetetlen volt <i>vagy</i> a tömegek elégedetlensége itt is forradalmakat eredményezett.	0–6		
		Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
		Rögzít		
		0	1	
Megállapít				
0	1	2		
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				
17				

15. A középkori városfejlődés Magyarországon. (hosszú)

Műveletek, tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja a magyar városfejlődés alapvető jellemzőit, a nyugat-európaiktól eltérő várostípusok kialakulásának az okait.	0-2		
	A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal (pl. a királyi hatalom erősítette a városok kiváltságait). A vizsgázó a válaszában kitér más gazdaságpolitikai okokra is (pl. a regálé egyre nagyobb jelentősége).			
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és tesz egy-egy helyes megállapítást a virágzó középkor Magyarországa térbeli és időbeli helyének jelentőségére vonatkozóan	0-4		
	T.1. Rögzíti, hogy a magyar városfejlődés kezdete a 12. századra esik, az Anjouk és Zsigmond idején (XIV-XV. század) a városok gyorsabban fejlődtek.	0	1	2
	T.2. Rögzíti a téma valamely térbeli vonatkozását (pl. utal a felvidéki és az erdélyi bányavárosok elhelyezkedésére, a főbb szabad királyi városok szerepére a távolsági kereskedelem útvonalain : pl. Esztergom, Pozsony, Székesfehérvár, Buda, Pest).	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános , illetve konkrét fogalmakat.	0-6		
	K.1. Szakszerűen használja az alábbi általános történelmi fogalmakat: népesedés, város, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac stb.	0	1	2
	K.2. Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (regálé, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros stb.).	0	1	2
	K.3. A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0-9		
	F.1. Rögzíti a metszet alapján, hogy a magyarországi bányászat fellendítése miatt bányavárosok jöttek létre, és megállapítja , hogy ezt az uralkodók is támogatták <i> vagy </i> kiváltságokkal vonzottak a hazánkba nyugatról (elsősorban német) bányászokat.	Rögzít		
		0	1	
	F.2. Rögzíti a szöveges forrás alapján, hogy Zsigmond a városok kiváltságait növelte, és megállapítja , hogy ezzel a városok fejlődését segítette <i> vagy </i> hogy ezzel a városok gazdasági erejére még inkább támaszkodhatott.	Megállapít		
		0	1	2
	F.3. Rögzíti a rekonstruált ábrázolás alapján, hogy a mezővárosokat nem védelmezte fal, és megállapítja , hogy a mezővárosok nem rendelkeztek olyan kiváltságokkal, melyek a szabad királyi és a bányavárosokat megillették.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja a magyar városfejlődés mozgórugóit, és vizsgálja azok hatását.	0-12	
E.1. Rögzíti, hogy a magyarországi városfejlődés elmaradt a nyugat-európaiktól, és megállapítja , hogy ennek oka a gazdasági fejlettség alacsonyabb foka <i> vagy </i> rögzíti, hogy városaink gazdasága, társadalma, de külső képe is a nyugati mintákat követte, és megállapítja , hogy a városhálózat sűrűsége, a városok nagysága, gazdasági ereje elmaradt a		Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	0	1	2	

	nyugatiakétól.			
	E.2. Bemutatja , hogy az Anjouk idején a nemesfém-bányászati reform fellendülést eredményezett, és megállapítja , hogy így a városok is erősödtek.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	E.3. Rögzíti , hogy a magyar városfejlődés jellegzetes eleme a mezővárosok megjelenése, létezése, és megállapítja , hogy földesúri joghatóság alatt éltek (lakói jobbágyok) <i> vagy </i> hogy szerepük elsősorban a helyi kereskedelem ellátása <i> vagy </i> hogy elsősorban a mezőgazdasági termelés központjai voltak.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	E.4. Önálló ismereteivel , helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.			
	A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			33

16. Magyarország a második világháborúban. (hosszú)

Műveletek, tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kiugrási kísérlet előzményeit, körülményeit és a nyilas hatalomátvétel következményeit elemzi . A válasz lényegre törően mutatja be az eseménytörténet legfőbb elemeit. Az elemzés feltárja a sikertelenség okait. A vizsgázó a válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és tesz egy-egy helyes megállapítást Magyarország második világháborús részvételének a témakörében.	0–4		
	T.1. Rögzíti , hogy 1944. október 15-én következett be a kiugrási kísérlet.	0	1	2
	T.2. Rögzíti a téma valamely térbeli vonatkozását (pl. utal arra, hogy Magyarország területére ért a front <i> vagy </i> bemutatja Magyarország megnövekedett stratégiai helyzetét: a román kiugrás, a balkáni front összeomlása).	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános , illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K.1. Szakszerűen használja az alábbi általános fogalmakat: birodalom, szuverenitás, háború, diktatúra, frontvonal stb.	0	1	2
	K.2. Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (tengelyhatalmak, népirtás, holokauszt, totális háború stb.).	0	1	2
	K.3. A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–9		
	F.1. Rögzít egy lényeges tény a szöveges forrás alapján (pl. Horthy kijelenti, hogy a Német Birodalom elveszítette a háborút), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ha Magyarország folytatja a	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		

	háborút, az fölösleges, mérhetetlen pusztítást von maga után).	0	1	2
	F.2. Rögzíti a bal oldali fotó alapján, hogy Szálasi a hatalmat német katonai segítséggel vette át (a harckocsi felségjelvénye), és megállapítja , hogy ennek oka az, hogy a nácik a nyilaskeresztesekben látták az utolsó szövetségesüket („utolsó csatlós”).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	F.3. Rögzíti a kiugrási kísérlet utáni fotó alapján, hogy a – vélhetőleg propaganda-felvétel sugallata szerint – magyar és német fegyveres erők közti viszony barátságos maradt, és megállapítja , hogy a kiugrás sikertelenségének egyik oka, hogy a magyar hadsereg (tisztszei) nem fordultak szembe a korábbi szövetséges Wehrmacht egységekkel.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja a kiugráshoz vezető okokat, és bemutatja a kiugrás sikertelenségét, következményeit.	0–12		
	E.1. Rögzíti , hogy a román kiugrás után a front a trianoni Magyarország területét is elérte, a szovjet felszabadítás/megszállás megkezdődött, és megállapítja , hogy Magyarország stratégiai helyzete a németek számára felértékelődött (pl. rövidebb frontvonal, a folyók védelmi lehetősége, a zalai köölaj).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E.2. Rögzíti , hogy a rosszul szervezett és rosszul irányított kiugrási kísérletre a németek gyors és határozott válaszlépései következtek, és megállapítja , hogy a kiugrási kudarc nemcsak Horthy kormányzói hatalmának vet véget, hanem az ország teljes pusztulását is eredményezi.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E.3. Rögzíti , hogy a nyilas hatalomátvétel totális rémuralmat valósított meg, és megállapítja , hogy az ország kifosztása elkezdődött <i>vagy</i> a háború elhúzódása, az ország hadszíntérré változása a pusztítást még súlyosabbá tette <i>vagy</i> a nyilas rémuralom a (budapesti) zsidóság kiirtásának újabb hullámát indította el.	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	0	1	2	
E.4. Önálló ismereteivel , helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	Rögzít			
	0	1		
	Megállapít			
	0	1	2	
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				33